

KLIIMAMINISTEERIUM

Jäätmete raamdirektiivi muudatuste infoseminar

Krista Kupits
Ketre Kirs
Kliimaministeerium

Jäätmete raamdirektiiv

- Jäätmete raamdirektiiv sätestab jäätmekäitlusega seotud põhimõisted ja määratlused, sealhulgas jäätmete, ringlussevõtu ja taaskasutamise mõisted.
- Direktiivi muudatusettepanek tekstiili ja toiduvaldkonna osas avalikustati 5. juuli 2023

Ajatelg

11.03.2020 Esitleti ELi ringmajanduse tegevuskava

30.03.2022 tekstiilistrateegia, Tarbijate võimestamise algatus, kestlike toodete algatus

22.03.2023 Roheväidete direktiivi algatus

05.07.2023 Jäätmedirektiivi algatus ettepanekud

2023 Tagasiside kogumine huvigruppideelt ning Eesti seisukohtade koostamine

2023-2024 Läbirääkimised EL Nõukogus

Tekstiili valdkond

Sissejuhatus

- Eesmärk:
 - Tekstiilijätmete kestliku käsitlemise toetamine ning jäätmetekke vähendamine.

Euroopas **tekstiili** tarbimine on **toidu**, majapidamise ja transpordi järel **neljandal kohal negatiivse keskkonnamõju ja kliimamuutuste vaatest**

9/10 Eurooplasest arwab, et rõivad peaksid kestma kauem

Tekstiilide tootmine on kahekordistunud 2000 ja 2015 aasta vahel

Umbes 5.8 miljonit tonni tekstiilijätmeid vistatakse ära iga aasta ehk 11.3kg inimese kohta

35% kogu mikroplasti kogusest keskkonnas saab siduda tekstiilide toomisega

1% toormaterjalist, mida on kasutatud uute rõivaste tootmiseks töödeldakse ümber uuteks riieteks

Keskmiselt luuakse 20-35 töökohta iga 1000 tonni tekstiili taaskasutamise jaoks

Veoauto täis tekstiile liigub prügimägedele iga sekund

- Kõik tekstiilitooted EL turul on
 - Kestlikud, parandatavad ja ümbertöödeldavad
 - Suures osas ümbertöödeldud tekstiilist
 - Ohtlike ainete vabad
 - Toodetud sotsiaalseid õigusi silmas pidades
- "Kiirmood moest välja" - kõrge kvaliteediga tooted
- Kasumlikud taaskasutus ja parandusteenused on laialt kättesaadavad
- Tootja võtab vastutuse oma toote eest
- Ringmajanduse põhimõtted on uus normaalsus

- Ettepanekuga kavandatavad uued ELi jätmete eeskirjad toetavad jätmete liigiti kogumist
- Kohustuslik ja ühtlustatud laiendatud tootjavastutus tekstiilitööstuses kõigis liikmesriikides ökomodulatsiooni tasudega
- Tekstiilijätmete käitlemise reeglid kooskõlas jäätmehierarhiaga
 - kasutatud riided suunata esmajärjekorras taaskasutusse;
- Stiimulid tootjatele, et suurendada toodete ringlemist:
 - kujundada, uuendada ja edendada ringmajanduse ärimudeleid

- Artiklis 3 on sätestatud uued mõisted „tekstiili, tekstiiliga seotud ja jalatsite tootja”. IVc lisas loetletud mõisted „tooted”, „turul kättesaadavaks tegemine”, „tootja vastutus”, „organisatsioon”, „veebiplatvorm” ja „tarbija”.
- Artiklis 22a on sätestatud nõuded meetmete kohta, mida liikmesriigid peavad võtma, et kehtestada **laiendatud tootjavastutuse süsteem**.
- Artiklis 22b on sätestatud nõuded meetmete kohta, mida liikmesriigid peavad võtma **registri** asutamiseks, et rakendada laiendatud tootjavastutuse skeemi.
- Artiklis 22d on kirjeldatud kogumise ja sortimise toiminguid ning ekspordiga seotud nõudeid

Direktiivi mõju

- Direktiiv mõjutab oluliselt väikese ja keskmise suurusega ettevõtteid.
- Ettepanek sellest meetmest välja jätta mikroettevõtted ja korduskasutamisega tegelevad ettevõtted.
- Mõju, mis kaasneb aruandluskohustustega.
- Sihtarvu määramist võidakse rakendada.

Senine lähenemine

- Peab olema proportsionaalne
- E-poodide küsimus on lahtine
- Registri loomine, kuidas tagada ühtsus üle EL-i
- Mikroettevõtjatele laiendamine

KLIIMAMINISTEERIUM

Toidu valdkond

Olulised terminid

- Toit - töödeldud, osaliselt töödeldud või töötlemata aine või toode, mis on mõeldud inimestele tarvitamiseks või mille puhul põhjendatult eeldatakse, et seda tarvitavad inimesed.
- Toidujäätmed - toit, mis on muutunud jäätmeteks.
- Toidukadu - mis tahes algselt inimtarbimiseks mõeldud toit või toiduaine, mis on toidutarneahelast majanduslikel või esteetilistel põhjustel või tarbimistähtaja ületamise tõttu eemaldatud, kuid mis on veel söödav ja inimtoiduks kõlblik.

1/3 toodetud toidust läheb raisku (ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon)

Negatiivsed keskkonna mõjud

Hinnanguline turuväärtus on 132 miljardit eurot aastas (Eestis ~164 miljonit eurot aastas kogu toidutarneahelas)

Toidujäätmetest ~ 50% toidukadu

Negatiivsed sotsiaalsed mõjud

Muudatusettepanek

Lisatakse jäätmete raamdirektiivi artikkel 9a

Liikmesriigid peavad võtma kasutusele vajalikke meetmeid, et vähendada toidujäätmete teket riiklikul tasandil **31.detsembriks 2030:**

- **toidutööstuses ja-tootmises 10 % võrreldes 2020 tekkinud kogustega;**
- **kaubanduses, toitlustuses ja kodumajapidamistes 30 % inimese kohta võrreldes 2020 aastal tekkinud kogustega.**

Komisjon võib sihtarvud ümber vaadata 2027 aastal ja teha uue ettepaneku.

Lisatakse artikkel 29a:

- Liikmesriikidel tuleb üle vaadata ja kohandada enda toidujäätmete vähendamise programmid, sisaldades artiklis 9a toodud meetmeid ning võttes arvesse eelpool nimetatud sihtarve kahe aasta pärast peale direktiivi jõustumist.
- Liikmesriik peab määrama asutused, kes hakkavad sihtarvu eest vastutama.
- Varajase hoiatuse aruanne

Muudatusettepaneku eesmärk

- Anda liikmesriikidele selge vastutus kiirendada toidujäätmete vähendamist kogu toidu tarneahelas ja kodumajapidamistes ning sellega anda kindel panus kestliku arengu eesmärgi 12.3 saavutamiseks.
- Tagada kõikide liikmesriikide piisav ja järjepidev tegutsemine toidujäätmete vähendamiseks.

Seos teiste EL algatustega

- Ringmajanduse tegevuskava
- Euroopa Roheline kokkulepe
- 2030 kliimaeesmärkide kava
- Talust taldrikule strateegia
- Biomajanduse strateegia
- Turismi üleminekujuhised

Palume teie mõtteid ja tähelepanekuid seisukohtade koostamiseks 15. septemberiks aadressidele:

krista.kupits@kliimaministeerium.ee;

ketre.kirs@kliimaministeerium.ee;

eliise.merila@kliimaministeerium.ee

KLIIMAMINISTEERIUM

Aitäh!

KLIIMAMINISTEERIUM